

ANNE-BABA ÇATIŞMASI İLE GENÇ YETİŞKİMLERİN ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ahmet ALTINOK*, Zeynep HAMAMCI**

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı, genç yetişkinlerin romantik ilişki doyumları ile anne-baba çatışmasını algılamaları arasındaki ilişkide, problem çözme tarzları ve ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünü incelemektir. **Yöntem:** Araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep Üniversitesinde lisans düzeyinde çeşitli bölümlerde öğrenim gören 281 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilere “Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği (Yetişkin Formu)”, “Ergenler için Romantik İlişkide Sorun Çözme Ölçeği”, “İlişki İnançları Ölçeği”, “İlişki Doyumu Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Verilerin analizinde yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. **Sonuçlar:** Araştırma sonuçlarına göre, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların modelde aracılık etkisinin olmadığı, ilişkide problem çözme tarzlarının, ilişki doyumunu ile anne-baba çatışması algısı arasındaki ilişkide tam aracılık etkisine sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca yapısal modelde cinsiyetler açısından bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir. **Tartışma:** Araştırma bulguları ile ilgili alanyazında ulaşılan diğer araştırmaların bulgularının örtüştüğü ifade edilebilir. Genel olarak, anne-baba çatışmasının genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki doyumlarını hem doğrudan ve hem de bazı aracı değişkenler üzerinden dolaylı şekilde etkileyebilecek bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne-baba çatışması, ilişki doyumunu, problem çözme tarzları, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar

SUMMARY: EVALUATION OF RELATIONS BETWEEN INTERPARENTAL CONFLICT AND ROMANTIC RELATIONSHIP SATISFACTION IN YOUNG ADULTS

Objective: This study examined the relationship between interparental conflict and young adult romantic relationship satisfaction, and it tested whether irrational relationship beliefs and problem-solving style mediate this relationship in the cognitive framework. **Method:** For this aim, Children’s Perceptions of Interparental Conflict Scale (Adult-Form), Problem Solving on Romantic Relationships Scale for Adolescents, Relationship Beliefs Questionnaire, Relationship Satisfaction Scale and Personal Information Form prepared by the researcher were distributed to 281 university students from different faculties of Gaziantep University. **Results:** The results from structural equation modeling demonstrated that perceived marital conflict of parents was associated with romantic relationship satisfaction; problem solving style mediated this relationship, but irrational relationship beliefs was not mediated this relationship. Furthermore, it was found that there were not gender differences in structural equation modeling. **Discussion:** It can be said that the findings of the other researches related to the current research findings are overlapped. In general, parental conflict is a factor that can both directly and through some intermediary variables affect the romantic relationship satisfactions of young adults.

Key Words: Perceived interparental conflict, relationship satisfaction, problem solving style, irrational relationship beliefs

Gelis Tarih Received: 17.05.2017 **Kabul Tarihi Accepted:** 12.03.2018

GİRİŞ

Erikson’un psikososyal gelişim dönemlerinden altıncısı olan genç yetişkinlik dönemi, genel hatlarıyla, geç ergenlikten orta yaşlara kadar olan erken aile ve kur yapma dönemini kapsamaktadır. Erikson’a göre birey eğer bu dönemde arkadaşlarıyla veya eşle yakınlık kuramazsa,

kimseyle sevgi ve paylaşma yaşamaksızın yalnız olur ve yalıtılmışlık hisseder (Elkind 1970). Bu bağlamda, bu dönemde daha fazla yalıtılmışlık yaşayan bireylerin, kendilik algılarının daha olumsuz olduğu da belirtilmiştir (Eryılmaz ve Ercan 2010). Gelişim dönemi göz önüne alındığında, yakın ilişkiler içinde romantik ilişkiler, bireyin hayatında önemli bir noktada yer almaktadır. Romantik ilişkiler bireyin yaşamının her döneminde yaşanan bir ilişki durumu ola-

*Uzman Psikolojik Danışman, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, İki Eylül Kampüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir; ahmetaltinok@anadolu.edu.tr

**Prof. Dr., Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep; hamamci@gantep.edu.tr

Cocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi : 25 (1) 2018

rak görülse de özellikle geç ergenlik veya genç yetişkinlik döneminde bireyin yaşamında daha önemli olabilmektedir. Üniversite yıllarında kurulan romantik ilişkiler, yetişkinlik döneminde kurulacak yakın ilişkilerin niteliğini ve bireyin evlilik sürecinde eşiyile ilişkisini belirleyebilmektedir (Furman 2002).

Bireyin ilişkide bulunduğu ilk ortam ailesidir. Bu nedenle birey, diğer insanlarla yaşama tecrübesini ilk olarak aile içinde edinir. Ailenin birey üzerindeki etkileri birçok çalışmada konu alınmış; anne-baba tutum ve davranışlarının; bireyin özgüveni (Şirvanlı-Özen 2004), akademik başarısı (Kaya ve ark. 2012, Sümer ve ark. 2010), şiddet davranışı (Avcı 2011), yaşam doyumu ve öznel iyi oluşu (Gohm ve ark. 1998), duygusal problemleri (Kapçı ve Hamamcı 2010, O'Donnell ve ark. 2010), sosyal becerisi (Güngören 2011), kişiler arası ilişkileri (Young ve Ehrenberg 2007), arkadaş ilişkileri (Johnson ve ark. 2000), kardeş ilişkileri (Boyd 2012, Özyavru 2008), romantik ilişki yaşadığı partnerle ilişkisi (Cui ve ark. 2008, Simon ve Furman 2010) ve hatta evlilik ilişkilerine yönelik tutumları (Cunningham ve Thornton 2006) ile ilişkisi değerlendirilmiştir.

Araştırmalarda anne-baba ilişkisinin bireyin gelecekteki davranışlarına etki ettiği ortaya konmuştur ancak bu etkinin nasıl olduğunu gösteren ve aktarılma sürecinin etkenlerinin belirlenmesi ile ilgili çalışmalar nispeten yeni çalışmalardır. Anne-baba çatışması ile çocuğun uyum problemleri arasındaki ilişkinin ortaya konması için, geliştirilen modellerden biri "Bilişsel Bağlamsal Model (Cognitive Contextual Framework)"dir. "Bilişsel Bağlamsal Model" anne-baba arası çatışmanın bireyi nasıl etkilediğini ortaya koymak için bireyin algılamalarının ve çatışmaya yönelik tepkilerinin önemli bir etken olduğunu öne sürmektedir. Bu bağlamda, çocuğun anne-baba çatışmasına maruz kalmasından daha önemli olarak olayı nasıl değerlendirdiğine odaklanılmaktadır. Başka bir deyişle anne-baba çatışmasının algılanmasında bilişsel yapı ve bilişsel değerlendirme sürecinin devreye girdiği

ve belirleyici olduğu vurgulanmaktadır (Grych ve Fincham 1990). Romantik ilişkilerde ve evlilik ilişkilerinde partnerler arasında meydana gelen çatışmalar bazen umulmadık düzeyde bireyleri etkileyebilmekte, bu yelpaze basit bir tartışmadan cinayetlere kadar uzanabilmektedir. Partnerlerin ilişkiden aldıkları doyumun ve ilişkide yaşadıkları çatışmaların temelinde yatan mekanizmaların belirlenmesi, olası problemlerin ortaya çıkmadan önlenbilmesinde önemli bir etken olarak değerlendirilebilir.

Sosyal öğrenme kuramına göre (Bandura 1997) çatışmalı ve problemlili bir evde yetişen bireyin sosyal ilişkilerinde de bunun etkilerini göstermesi beklenmektedir. Romantik ilişkilere sosyal öğrenme açısından bakıldığında; genç yetişkin kendi ailesi içindeki eşlerin birbirlerine olan davranışlarından, sevgilisine nasıl davranacağını öğrenir. Özellikle birey ailesindeki sorunların yansımalarından çeşitli çatışma davranışları da öğrenebilir. Yani birey kendi romantik ilişkisinde ailesinden öğrendiği şekilde davranabilir. Olumlu bir model sonucunda olumlu bir romantik ilişki durumu ortaya çıkacağı gibi olumsuz bir modelde de bu etki romantik ilişkiye olumsuz yansiyabilir (Cui ve ark. 2008, Cui ve Fincham 2010, Rhoades ve ark. 2012). Dolayısıyla romantik ilişkideki doyum da bu durumdan etkilenebilir. Anne-baba arası çatışma, ayrıca anne-baba-çocuk ilişkisinin niteliği aracılığı ile de sonraki kuşağa aktarılabilir (Horn 2003). Ailenin bireyin yakın ilişkilerine olan etkisi ele alındığında, anne-baba-çocuk ilişkisinin niteliğinin, bireyin daha sonra yapacağı evliliğin niteliği ile evlilikte ve evlilik öncesi duygusal ilişkilerde yaşanan sorunların önceden kestirilebilmesi, toplumun temel yapısının aile olduğu düşünüldüğünde önemli bir konu olarak gözükmektedir. Romantik ilişkilerin evlilik ilişkilerini de etkilediği göz önünde bulundurulduğunda, romantik ilişkinin işleyişini ve nelerden etkilendiğinin belirlenmesi, özellikle partnerlerin ilişkiden aldıkları doyumun ve ilişkide yaşadıkları çatışmaların temelinde yatan mekanizmaların belirlenmesi, evlilikte yaşanabilecek olası

problemleri önleyici çalışmaların geliştirilmesi açısından önemli hale gelmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, genç yetişkinlik dönemindeki bireylerde, algılanan anne-baba çatışması ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Bu ilişki değerlendirilirken, problem çözme tarzlarının ve ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracılık etkisi ele alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaşadıkları romantik ilişkilerinden aldıkları ilişki doyumu ile algıladıkları anne-baba çatışması arasındaki ilişkide, ilişkilerindeki problem çözme tarzları ile ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarının aracı etkisinin varlığını belirlemek için ilişki tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Gaziantep Üniversitesinde 2012-2013 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören, yaşları 18-25 arasında değişen ve en az dört aylık romantik ilişkisi olan 281 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Çalışma grubunda 171 kadın (% 60,9), 110 erkek (%39,1) bulunmaktadır, ayrıca çalışma grubunun ilişki sürelerinin ortalamasının 20,66 ay, standart sapmasının ise 15,78 olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği (ÇEÇAÖ), Ergenler İçin Romantik İlişkilerde Problem Çözme Ölçeği (ERİSÇÖ), İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ) ve İlişki İnançları Ölçeği (İİÖ) kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda, cinsiyet, yaş, fakülte, ilişki durumu, ilişki deneyimi ve hali hazırda yaşadığı ilişkinin süresini belirlemeye yönelik sorular yer almıştır.

Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği: Grych ve arkadaşları (1992) tarafından

geliştirilen "Children's Perception of Interparental Conflict Scale"nin yetişkinler için olan formunun Türkiye örnekleminde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Kunt (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçek "Çatışma Özellikleri", "Tehdit" ve "Kendini Suçlama" olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin her bir boyutundaki yüksek puanlar çatışmanın olumsuz çeşitlerine ve katılımcıların anne-baba çatışmasına ilişkin olumsuz algılarının fazlalığına işaret etmektedir. Bu örneklem için α ; çatışma özellikleri alt boyutu için .92, kendini suçlama alt boyutu için .65, tehdit alt boyutu için .78 ölçeğin bütününe ilişkin ise .91 hesaplanmıştır.

Ergenler İçin Romantik İlişkilerde Problem Çözme Ölçeği: Kalkan (2008) tarafından ergenlerin romantik ilişkilerinde yaşanan sorunlarla başa çıkma davranışlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Fiziksel İstismar, Duygusal İstismar ve Soruna Yönelme olmak üzere üç alt ölçeği vardır. Bu örneklem için α ; duygusal istismar alt boyutu için .76, fiziksel istismar alt boyutu için .66, soruna yönelme alt boyutu için .92 ve ölçeğin tümü için ise, .77 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin "Fiziksel İstismar" alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar romantik ilişkide bireylerin ilişkide karşılaşılan bir problem sonucunda partnerlerine fiziksel zarar verme davranışlarına (tekmeleme, yumruklama gibi) yönelik tutumları, "Duygusal İstismar" alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar, ilişkide karşılaşılan problem sonucunda, partneri reddetme, aşağılama, lakap takma aşırı baskı ve otorite kurma gibi davranışlara yönelik tutumları ifade etmektedir. "Soruna Yönelme" alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar ise, kişilerin sorun karşısında birbirilerini anlamaya çalışma, duygularını ifade etme gibi davranışlara yönelik tutumlarını göstermektedir.

İlişki Doyumu Ölçeği: İlişki Doyumu Ölçeği Hendrick (1988) tarafından geliştirilen 7 maddelik Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlanması Curun (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek romantik ilişkilerde ilişki doyumunu ölçmek için geliştirilmiştir. Ölçekten

alınan yüksek puanlar yüksek ilişki doyumunu, düşük puanlar düşük ilişki doyumunu ifade etmektedir. Bu örneklem için α değeri .89'dur.

İlişki İnançları Ölçeği: Romans ve DeBord (1995) tarafından ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançları ölçmek için geliştirilen ölçeğin, Türkçe'ye uyarlanması Gizir (2012) tarafından yapılmıştır. Yüksek puanlar ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların çokluğunu göstermektedir. Ölçeğin boyutları (1) birbirimize karşı tamamıyla açık ve dürüst olmalıyız, (2) birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz, (3) her şeyi birlikte yapmalıyız, (4) birbirimizin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyız, (5) birbirimizi değiştirebilmeliyiz, birbirimizle ilgili düşüncelerimizi her zaman mükemmel olmalı, iyi ilişkilerin sürdürülmesi kolay olmalıdır, romantik bir ilişki yaşamadan asla tamamlanmış olmayız ve (6) romantik idealizm şeklindedir. Bu örneklem için α değeri, ilk alt boyutu için .87, ikinci alt boyutu için .86, üçüncü alt boyutu için .80, dördüncü alt boyutu için .85, beşinci alt boyutu için .78, altıncı alt boyutu için .76 ve ölçeğin tümüne ilişkin .95 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Ölçeklerin cevaplanması 10-15 dakika arasında bir zaman almaktadır. Araştırmada yapısal model, en çok olabilirlik tahminleme yöntemi kullanılarak LISREL 8.51 ve IBM SPSS Amos 21.0 programları ile test edilmiştir. Modelin veriye uyumluluğu, uyum indekslerinin yanı sıra, örtük değişkenlere giden yol katsayılarına ait t değerlerinin anlamlılığına da bakılarak değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında ölçme modelleri ve hipotetik modellerin doğrulanıp doğrulanmadığı test edilirken uyum iyiliği indekslerinden $5 < \chi^2/df$, $90 < CFI$ (Comparative Fit Index), $90 < GFI$ (Goodness of Fit Index), $.08 < SRMR$ (Standardized Root Mean Square Residual), $.08 < RMSEA$ (Root Mean Square Error of Approximation) ve $90 < NNFI$ (Non-Normed Fit Index) dikkate alınmıştır (Sümer, 2000). Yapılan ön analizlerde, gözlenen değişkenlerin basıklık

değerlerinin 2.53 ile .01 arasında, çarpıklık değerlerinin ise 1.57 ile -.01. arasında kabul edilebilir sınırlar içinde yer aldığı belirlenmiştir (Çokluk ve ark. 2012).

BULGULAR

Ölçme Modeli

Araştırma kapsamında belirlenen modele ilişkin ölçüm modeli test edilmiş ve analiz sonucunda uyum değerlerinin χ^2 (145, N = 281) = 345.47, $p < .01$; $\chi^2/sd = 2.38$; RMSEA = .070 (RMSEA için %90 güven aralığı = .061-.080); SRMR = .076; GFI = .90; CFI = .96; NFI = .93; NNFI = .95 şeklinde olduğu görülmektedir. Yapısal modele ilişkin ölçüm modelinin veriyle iyi uyum gösterdiği ifade edilebilir. Ayrıca modelde yer alan gözlenen değişkenler arası korelasyon katsayılarının, .76 ile .01 aralığında değiştiği görülmektedir. Gözlenen değişkenlerin her bir örtük değişkeni üzerindeki standardize edilmiş ve edilmemiş faktör yükleri, standart hataları ve t istatistikleri Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, örtük değişkenlere ait gözlenen değişkenlerin faktör yüklerinin tamamı istatistiksel olarak anlamlıdır. Örtük değişkenlere ait korelasyon değerleri ise Tablo 2'ye sunulmuştur.

Tablo 2'ye göre, örtük değişkenler arasında en yüksek ilişki problem çözme tarzları ve anne-baba çatışmasının algılanması arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r = .45, p < .01$), en düşük ilişki ise ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar ile anne-baba çatışmasının algılanması arasında negatif yönde düşük düzeydedir ($r = -.16, p < .01$).

Genel Çalışma Grubu İçin Yapısal Model

Araştırma kapsamında belirlenen yapısal model test edildikten sonra oluşan analiz sonuçları Şekil 1'de verilmiştir.

Yapısal modele ilişkin sonuçlar incelendiğin-

Tablo 1: Ölçme Modeli İçin, Standardize Faktör Yükleri, Standardize Olmayan Faktör Yükleri, Standart Hata ve t Değerleri

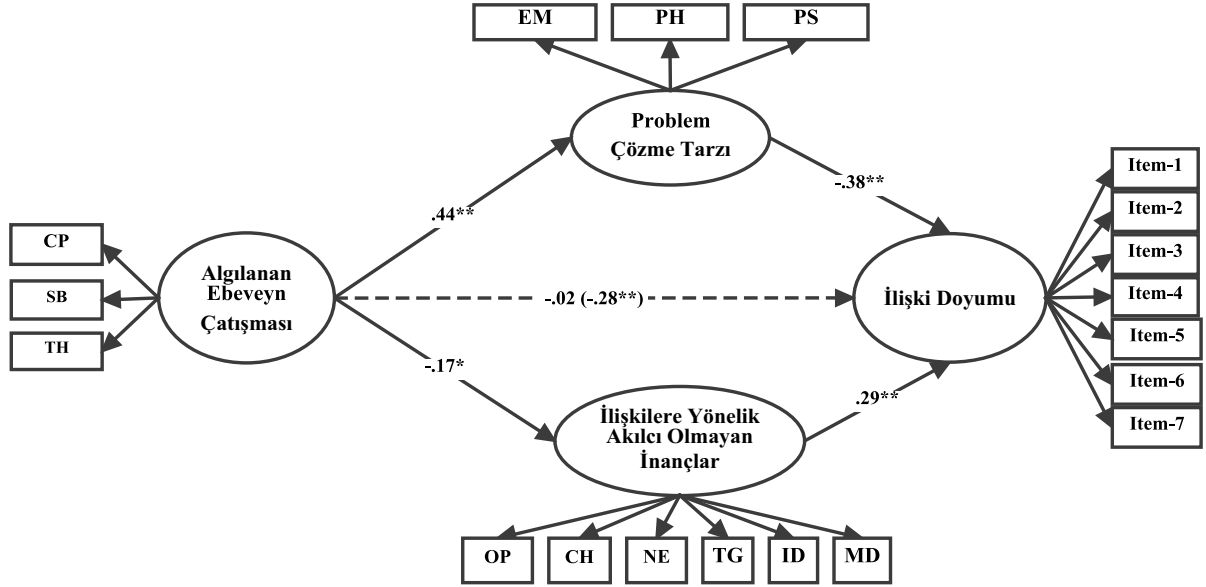
Gözlenen Değişkenler	Standardize Olmayan Faktör Yükleri	Standart Hata	t-Değerleri	Standardize Faktör Yükleri
1.CP	8.66	.42	11.37*	.76
2.SB	1.33	.85	6.07*	.39
3.TH	6.93	.32	12.10*	.82
4.EM	4.07	.53	9.00*	.69
5.PH	1.64	.71	7.40*	.54
6.PS	-3.19	.82	5.88*	-.42
7.OP	5.60	.29	17.00*	.84
8.CH	3.01	.55	12.32*	.67
9.NE	5.01	.26	17.68*	.86
10.TG	3.54	.46	13.88*	.73
11.ID	4.13	.36	15.78*	.8
12.MD	4.04	.38	15.32*	.79
13.Item-1	1.08	.48	13.56*	.72
14. Item-2	1.30	.22	18.23*	.88
15. Item-3	1.16	.42	14.60*	.76
16. Item-4	1.04	.65	10.51*	.60
17. Item-5	1.30	.30	16.74*	.83
18. Item-6	0.94	.55	12.35*	.67
19. Item-7	1.15	.58	11.71*	.65

* $p < .01$, CP: Çatışma Özellikleri, SB: Kendini Suçlama, TH: Tehdit, EM: Duygusal İstismar, PH: Fiziksel İstismar, PS: Problem Çözme, OP: Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız, CH: Birbirimizi değiştirebilmeliyiz, NE: Birbirimizin ihtiyaçlarını karşılamalıyız, TG: Herşeyi birlikte yapmalıyız, ID: Romantik İdealizm, MD: Birbizimizin Zihnini Okuyabilmeliyiz, Item 1-7: İlişki Doyumu Ölçeği Maddeleri

Tablo 2: Yapısal Modelde Yer Alan Örtük Değişkenlere İlişkin Korelasyonlar

Örtük Değişkenler	1	2	3
1. Anne-Baba Çatışmasının Algılanması	-		
2. İlişkide Problem Çözme Tarzları	.45**	-	
3. İlişki Doyumu	-.23**	-.45**	-
4. İlişkilere Yönelik Akılcı olmayan İnançlar	-.16*	-.21**	.35**

* $p < .05$, ** $p < .01$

Şekil 1. Hipotetik Model (* $p < .05$, ** $p < .01$)

de, uyum iyiliği değerlerinin X^2 (147, $N = 281$) = 343.27, $p < .01$; $X^2/sd = 2.33$; RMSEA = .070 (RMSEA için %90 güven aralığı = .060-.079); SRMR = .080; GFI = .89; CFI = .96; NFI = .93; NNFI = .95 şeklinde olduğu ve anne-baba çatışmasının algılanmasından ilişki doyumuna giden yol katsayısının ($r = .02$, $p > .05$) anlamlı olmadığı, diğer değişkenler modele katılmadan anne-baba çatışmasının algılanmasından ilişki doyumuna giden yol katsayısı hesaplandığında yol katsayısının ($r = -.28$, $p < .01$) olarak hesaplandığı görülmektedir.

Problem çözme tarzları ve ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracılık etkisinin test edilmesi: Yapısal modelde yer alan ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar değişkeninin, modelde beklenen yönde değerler vermemesi sonucunda aracılık testi yapılırken modelden çıkarılmıştır.

Yapılan aracılık testine, Baron ve Kenny (1986) tarafından önerilen aracılık test etme aşamaları kullanılmıştır. Bu kriterler doğrultusunda, tüm koşulların yapısal model tarafından karşılandığı ve tam aracılık etkisinin belirlendiği görülmek-

tedir (Şekil 1). Bağımsız değişken (anne-baba çatışmasının algılanması) ile bağımlı değişken (ilişki doyumu) arasındaki ilişki $-.28$ ($p < .01$) iken aracı değişkenin (problem çözme tarzları) etkisinin kontrol edilmesiyle bu ilişki $-.02$ ($p > .05$) olmuştur. Analiz sonucunda, Şekil 1'de belirlenmiş yapısal modele ilişkin uyum değerleri modelin veri ile iyi bir uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Anne-baba çatışmasının algılanması ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide problem çözme tarzlarının tam aracılık rolü oynadığı ifade edilebilir.

Modelde açıklanan toplam varyans değerleri incelendiğinde ise anne-baba çatışmasının algılanmasının, ilişkide problem çözme tarzları değişkeninde açıkladığı varyansın .20 ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar değişkeninde açıkladığı varyansın ise .03 olduğu belirlenmiştir. İlişkide problem çözme tarzlarının ve anne-baba çatışmasının algılanmasının, ilişki doyumu değişkeninde açıkladıkları varyans .20 iken; ilişkide problem çözme tarzları, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar ve anne-baba çatışmasının, ilişki doyumu değişkeninde açıkladıkları varyans .26 olarak hesaplanmıştır.

Yapısal model testinde dolaylı etkilerin anlamlılığına ilişkin destekleyici bir veri ortaya koymak ve dolaylı etkilerin anlamlılık düzeyini değerlendirmek için Shroul ve Bolger (2002)'in önerdiği "Bootstrap" yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde mevcut veri setinde gözlemlerin rastlantısal olarak yer değiştirilmesi ile yeniden örneklenerek çeşitli miktarda ve büyüklükte veri setleri oluşturulmaktadır. Dolayısıyla mevcut veri setinden mümkün olduğunca fazla miktarda bilgi alınabilmektedir (Akt. Yılmaz ve Çelik 2009). Bu yöntem doğrultusunda yapılan analiz sürecinde, IBM SPSS Amos 21.0 analiz programı kullanılmıştır. Program ile orijinal veri setinden 1000 bootstrap örnekleme oluşturulmuş ve her bir yol ilişkisine dair 1000 tane tahmin elde etmek için tam aracılı yapısal model her bir bootstrap yöntemi ile tekrarlanmıştır. İlişkide problem çözme tarzları aracılığıyla, anne-baba çatışmasının algılanmasının, ilişki doyumuna dolaylı etkileri test edilmiştir. Dolaylı etkinin anlamlılığı ile ilgili kriter, dolaylı etkiye ilişkin tahmin aralıklarının 0'ı içermemesidir. Eğer dolaylı etki aralığı 0'ı içermiyorsa dolaylı etkiler istatistiksel olarak anlamlı, içeriyorsa istatistiksel olarak anlamlı değildir (Shroul ve Bolger 2002). Yapısal modeldeki dolaylı etkilerin anlamlılığı için tahmin aralığı % 95 güven aralığında -.40, -.10 ve % 99 güven aralığında -.50, -.07 olarak hesaplanmıştır. Bu doğrultuda yapısal modeldeki dolaylı etkinin anlamlı olduğu ortaya konmuştur.

TARTIŞMA

Araştırma kapsamında belirlenen yapısal model test edildiğinde, modelin veriyle iyi uyum sağladığı görülmektedir. Anne-baba çatışmasının algılanması ile romantik ilişki doyumu arasında beklendiği gibi olumsuz yönde ilişki bulunmuştur. Bu ilişkiye, ilişkide problem çözme tarzlarının aracılık ettiği görülmüştür. Sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde (Bandura 1997) yetişme ortamında çatışmaya şahit olmanın problem çözme tarzlarına etki edeceği ve dolaylı olarak ilişki doyumunun da bu durumdan olumsuz yönde etkileneceği beklenmektedir. Çatışmalı aile or-

tamında yetişen çocukların anne-babalarının problem çözme yöntemlerini model almalarına neden olabilir. Alanyazın incelendiğinde, anne-baba çatışmasının algılanmasının ilişki doyumu ile olumsuz yönde ilişkili olduğunu ve bu ilişkide problem çözme tarzlarının aracılık ettiğini destekleyen çalışmalar görülmektedir. Anne-baba çatışmasına maruz kalan genç yetişkinlerin romantik ilişkilerinde düşük doyum yaşadıkları (Cui ve ark. 2008, Yu 2007) ve ilişkide olumsuz problem çözme tarzlarını daha fazla kullandıkları (Emery ve O'leary 1982, Kinsfogel ve Grych 2004, Neighbors ve ark. 1997, Simon ve Furman 2010) belirlenmiştir. Model olarak değerlendirildiğinde de, ilişkide problem çözme tarzlarının; anne-babanın evlilik sorunlarının algılanması ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide (Ross 2013, Sunday ve ark. 2011) aracı etken olduğunu gösteren çalışmalar da mevcuttur.

Bu araştırma kapsamında anne-baba çatışmasının, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarla, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların da romantik ilişkide yaşanan doyum ile ilişkili olması beklenmekteydi. Bulgular bu ilişkileri doğrulamakla birlikte, ilişkinin yönü beklendiği gibi bulunmamıştır. Anne-baba çatışmasının algılanması ile ilişkilere yönelik akılcı olmayan ilişkiler arasında hesaplanan ilişkinin, problem çözme tarzlarına göre düşük olduğu da dikkati çekmektedir. Ayrıca, anne-baba çatışmasının algılanmasının, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarda açıkladığı varyansın oldukça düşük olduğu da ifade edilebilir. İlişki doyumu, problem çözme ile birlikte bu çalışmada ele alınmayan birçok değişken tarafından da etkilenebilir. Bu çalışmada sadece anne-baba çatışmasının algılanması ile ilişki doyumu arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Ancak, bu çalışmada ele alınmayan ilişki doyumu ile ilişkili birçok değişken bulunmaktadır. Alanyazın incelendiğinde, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarla ilgili olarak beklenmeyen çok sayıda bulgu olduğu görülmektedir. Debord ve arkadaşları (1996)'un yaptıkları çalışmada, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar ile çift uyumu

arasında olumlu yönde ilişkiler bulunmuştur. Araştırmanın bulgusuna göre, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlara sahip olma düzeyi arttıkça, çift uyumu da artmaktadır. Güven ve Sevim-Aydemir (2012) yaptıkları çalışmada, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlardan, “gerçekçi olmayan ilişki beklentisi” inancına sahip olma düzeyi ile ilişkide sağlanan doyum arasında olumlu yönlü bir ilişki belirtmişlerdir. Yani gerçekçi olmayan ilişki beklentisi arttıkça ilişkiden sağlanan doyum da artmaktadır. Beş-tav (2007), yaptığı çalışmada, güvenli bağlanma stili ile “anlaşmazlık yıkıcıdır” şeklinde ifade edilen akılcı olmayan ilişki inancına sahip olma arasında olumlu bir ilişki elde etmiştir. Yine aynı araştırmada, saplantılı bağlanma stilleri ile “ilişki ihtiyaçları farklıdır” şeklindeki ifade edilen akılcı olmayan ilişki inancına sahip olma arasında olumsuz yönlü bir ilişki bulunmuştur. Yani anne-babaya güvenli bağlanan bireyler daha çok “anlaşmazlık yıkıcıdır” inancına sahip olurlarken, anne-babaya saplantılı bağlanan bireyler “ilişki ihtiyaçları farklıdır” inancına daha az sahiptirler. Hamamcı (2005a)’nın çalışmasında da ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlardan “zihin okuma” beklentisi ile ilişkide yaşanan çatışma arasında kadın çalışma grubunda olumsuz yönde bir ilişki hesaplanmıştır. Yani kadınlarda zihin okuma beklentisi arttıkça, ilişkide çatışma yaşama seviyesi düşmektedir. Bir başka çalışmada da yine kadın çalışma grubunda, zihin okuma beklentisi ile ilişki doyumu arasında olumlu bir ilişki hesaplanmıştır, yani zihin okuma beklentisi arttıkça ilişki doyumu da artmaktadır (Hamamcı 2005b). Sarı (2008)’nin çalışmasında da, aşırı beklentiler ve farklı düşünmekle ilgili ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar ile ilişki doyumu arasında olumlu yönde bir ilişki belirlenmiştir. İlişkide aşırı beklentilere ve farklı düşünmekle ilgili akılcı olmayan inançlara sahip olma düzeyi arttıkça ilişkiden sağlanan doyum da artmaktadır.

Model olarak ele alındığında; alanyazında aile kökeni ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide ilişki inançlarının aracı bir etken olduğunu gösteren

çalışmalar da görülmektedir (Cui ve Fincham 2010, Cui ve ark. 2011, Turner ve Langhinrichsen-Rohling 2011). Ancak bir model olarak, alanyazında anne-baba problemleri ile genç yetişkinlerin romantik ilişkide yaşadıkları doyum arasında, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarının aracı bir etken olmadığını destekleyen ulaşılabilen tek bir çalışma vardır (Sinclair ve Nelson 1998).

Araştırmanın, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar ile ilişki doyumu arasındaki olumlu yöndeki ilişki bulgusunun bir boyutu kültürle açıklanabilir. Bazı çalışmalarda, akılcı olmayan inançlara sahip olmanın ilişki doyumu ile ilişkisinde kültürün etken olduğu da belirlenmiştir (Goodwin ve Gaines 2004). Kùltürler genel anlamda, “toplulukçu” ve “bireyci” olarak sınıflanmaktadır. Batı toplumları ve Amerikan toplumu bireyci olarak sınıflandırılırken, doğu toplumları ve Türk toplumu bu sınıflamada toplulukçu bir kültür olarak değerlendirilmekte, duygu ve düşünceleri ifade etme şeklinin de kültürün bireyci ve toplulukçu olmasına göre değişebileceği vurgulanmaktadır (İmamoğlu 1998, Kuyumcu ve Güven 2012, Mesquita 2001). Mocan-Aydin (2000) da Türk toplumunu bireycilik için mücadele eden toplulukçu bir kültür olarak nitelendirmiştir. Bireyci kültürde, benlik toplumun kurallarından özerk olarak şekillenmektedir. Bireysel hedef ve öncelikler grup veya toplumun beklentileri ve önceliklerinden önce gelmektedir. Toplulukçu kültürde ise bireyler aile, grup veya topluma sıkı sıkıya bağlıdır ve kişisel hedefler ve ihtiyaçlar ailenin, grubun veya toplumun ihtiyaçlarından sonra gelmektedir. Toplulukçu kültürde bireyin kendisi için önemli olan, bireysel düşüncelerinden ve tercihlerinden öte, çevrenin tercihleri, duyguları ve düşünceleridir (Hui ve Triandis 1986, Triandis 2001). Türk toplumunun toplulukçu bir kültüre sahip olduğu göz önüne alınırsa, grubun ve ilişkilerin daha çok önemseniyor olması, bireylerin ilişkilerini idealize etmelerine ve ilişki ile ilgili akılcı olmayan standartları benimsemelerine neden olmuş olabilir. Toplulukçu kültürlerde, ilişkiler

bireyin yaşamında merkezi bir yer alabilmektedir. Bu nedenle, bireyler ilişkilerle ilgili "akılcı olmayan" standartları olması gereken durumlar olarak değerlendirmiş olabilirler. İlişki inançları ölçeğinde "partnerimin tüm ihtiyaçlarını karşılamalıyım", "birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz", "birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız" gibi maddelerin yer alması ve ölçekte tersten puanlanan maddelerin olmayışı da ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların, ilişkide olması gereken standartlar olarak algılanmasını kolaylaştırmış olabilir. Ayrıca araştırmada kullanılan ölçeğin ölçüm modelinin yedi modifikasyon kullanılarak doğrulanmış olması da ölçekle ilgili kuşkuları destekler niteliktedir. Kültürümüzde akılcı olmayan inançlara sahip olmayı öğüt veren atasözlerin yer aldığı da belirtilmiştir (Keser ve Voltan-Acar 2013). "Sen bilirsin deyince kavga olmaz.", "Kalp kalbe karşıdır", "Gönülden gönüle yol vardır", "İki gönül bir olunca samanlık seyran olur" gibi ilişkilerle ilgili gerçekçi olmayan beklentileri destekleyen atasözlerinin olduğu da göze çarpmaktadır. Yani "akılcı olmayan" olarak nitelendirilen düşünceler bireyler tarafından olağan düşünceler olarak algılanmış olabilir.

Yaşanılan kültürün bir sonucu olarak, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan bireylerin genç yetişkinlik döneminde yani yakınlık kurma döneminde olmaları da göz önüne alındığında, bu dönemde ilişkilerini tutkuyla yaşamalarına ve idealleştirmelerine de sebep olmuş olabilir. İlgili araştırma bulgularında da, ilk defa romantik ilişki yaşayan ve ilişki deneyimi olup hali hazırda romantik ilişkisi olan bireylerin, hiç ilişki yaşamayanlara göre daha fazla ilişkilere yönelik akılcı olmayan inanca sahip oldukları da belirtilmiştir (Gizir 2013, Küçükarslan 2011). İlgili araştırmaların bulguları da ilişkinin idealize edilmiş olabileceğini destekler niteliktedir. Bireyler yaşadıkları romantik ilişkide akılcı olmayan ilişki inançlarını, ilişkilerde olması gereken idealler olarak değerlendirmiş olabilirler.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıklar barındırdığı

nın da vurgulanması gerekmektedir. Araştırma ilişkisel bir çalışmadır ve sadece ele alınan değişkenler arasındaki ilişkilerin yönü ve miktarı belirlenmiştir. Anne baba çatışmasının genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin ilişki doyumuna olan etkisinin ortaya konulabilmesi için, daha geniş çerçeveli deneysel ve boylamsal çalışmalara ihtiyaç vardır. Mevcut araştırmada düzenleyici etkisinin test edildiği değişken sadece cinsiyettir, bunun yanında bireylerin eğitim düzeyleri, yaşları, ya da bu araştırmada ele alınmayan diğer değişkenler süreçte etken olabilir. Sonraki yapılacak çalışmalarda, benzer modeller farklı yaş gruplarında (ergenlik dönemi, genç yetişkinlik dönemi gibi) karşılaştırmalı olarak test edilebilir. Aynı zamanda, bu çalışmada veriler sadece genç yetişkinlik döneminde olan bireylerden toplanmıştır, ileriki yapılacak olan çalışmalarda hem bireylerden hem de ailelerinden veriler toplanarak bütüncül bir şekilde, anne baba çatışmasının birey üzerindeki etkisi değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

Avcı R (2011) *Ebeveynler arası çatışma, akran ve medya etkileri ile ergenlerdeki şiddet davranışı arasındaki ilişkiler: Şiddete yönelik tutumların aracı rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*

Bandura A (1997) *Self-efficacy in changing societies. (Ed.) Cambridge University Press.*

Baron RM, Kenny DA (1986) *The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. J Pers Soc Psychol 51: (6) 1173.*

Beştao FG (2007) *Romantik ilişki doyumunu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

Boyd TW (2012) *Parental marital conflict and youth maladjustment. unpublished master's thesis, The University of North Carolina, Greensboro. United States.*

ALTINOK VE HAMAMCI

- Cui M, Fincham FD, Pasley BK (2008) Young adult romantic relationships: The role of parents' marital problems and relationship efficacy. *Pers Soc Psychol Bull* 34(9): 1226-1235.
- Cui M, Fincham FD (2010) The differential effects of parental divorce and marital conflict on young adult romantic relationships. *Pers Relatsh* 17(3): 331-343.
- Cui M, Fincham FD, Durtschi JA (2011) The effect of parental divorce on young adults' romantic relationship dissolution: What makes a difference? *Pers Relatsh* 18(3): 410-426.
- Cunningham, M, Thornton A (2006) The influence of parents' marital quality on adult children's attitudes toward marriage and its alternatives: Main and moderating effects. *Demography* 43(4): 659-672.
- Curun F (2001) Cinsiyetçilik, cinsiyet rolü yöneliminin ilişki doyumunu üzerine etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş (2012) Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları. Pegem Akademi.
- Debord J, Romans JS, Krieshok T (1996) Predicting dyadic adjustment from general and relationship-specific beliefs. *J Psychol* 130(3): 263-280.
- Elkind D (1970) Erik Erikson's eight ages of man. *New York Times Magazine*, April, 81-86.
- Emery RE, O'Leary KD (1982) Children's perceptions of marital discord and behavior problems of boys and girls. *J Abnorm Child Psychol* 10: 11-24.
- Eryılmaz A, Ercan L (2010) Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma: Yakınlığa karşı yalıtılmışlık mı? *Türk PDR Dergisi* 976: 119-128.
- Furman W (2002) The emerging field of adolescent romantic relationships. *Curr Dir Psychol Sci* 11 (5): 177-180.
- Gizir CA (2012) İlişki inançları ölçeği'nin uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *MUEFD* 8(2): 37-45.
- Gizir CA (2013) Üniversite öğrencilerinin ilişki inançlarının cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim* 38(170): 372-383.
- Gohm CL, Oishi S, Darlington J ve arkadaşları (1998) Culture, parental conflict, parental marital status, and the subjective well-being of young adults. *J Marriage Fam* 60(2): 319-334.
- Goodwin R, Gaines SO (2004) Relationships beliefs and relationship quality across cultures: Country as a moderator of dysfunctional beliefs and relationship quality in three former Communist societies. *Pers Relatsh* 11(3): 267-279.
- Grych JH, Fincham FD (1990) Marital conflict and children's adjustment: a cognitive-contextual framework. *Psychol Bull* 108: (2) 267-290
- Grych JH, Seid M, Fincham FD (1992) Assessing marital conflict from the child's perspective: The children's perception of interparental conflict scale. *Child Dev* 63(3): 558-572.
- Güngören D (2011) Evlilik çatışmasının okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal uyum ve becerilerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Güven N, Sevim-Aydemir S (2012) İlişkilerle ilgili bilissel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk PDR Dergisi* 3(28): 49-61.
- Hamamci Z (2005a) Dysfunctional relationship beliefs in marital conflict. *J Ration Emot Cogn Behav Ther* 23(3): 245-261.
- Hamamci Z (2005b) Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Soc Behav Personal* 33(4): 313-328.
- Hendrick SS (1988) A generic measure of relationship satisfaction. *J Marriage Fam* 50: 93-98.
- Horn LL (2003) Parents marital discord: consequences for offspring's interpersonal competencies in romantic relationships. *Undergraduate J Psychol* 16: 2-4.

Hui CH, Triandis HC (1986) *Individualism-collectivism a study of cross-cultural researchers*. J Cross Cult Psychol 17(2): 225-248.

İmamoğlu EO (1998) *Individualism and collectivism in a model and scale of balanced differentiation and integration*. J Psychol 132(1): 95-105.

Johnson HD, LaVoie JC, Mahoney M (2000) *Young adults' peer conflict tactics: Associations with interparental conflict, family cohesion, and parent-child conflict tactics* J Soc Behav Pers 15(4): 459-474.

Kalkan M (2008) *The relationship of psychological birth order to irrational relationship beliefs*. Soc Behav Personal 36(4): 455-466.

Kapçı EG, Hamamcı Z (2010) *Aile işlevi ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: Erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü*. Clin Psychiatry 13: 127-36.

Kaya A, Bozaslan H, Genç G (2012) *Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi*. DÜZGEFD 18: 208-225

Keser N, Voltan-Acar N (2013) *Türk atasözlerinde bilişsel çarpıtmalar*. Akademik Bakış Dergisi 35: 1-20.

Kinsfogel KM, Grych JH (2004) *Interparental conflict and adolescent dating relationships: integrating cognitive, emotional and peer influences*. J Fam Psychol 18: 505-515.

Kunt KH (2004) *The impact of parental divorce and interparental conflict in intact families on heterosexual functioning of young turkish women*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss. 51-54.

Kuyumcu B, Güven M (2012) *Türk ve İngiliz üniversite öğrencilerinin duygularını fark etmeleri ve ifade etmeleri ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki*. GUIJGEF 32(3): 589-607.

Küçükarslan M (2011) *Mersin üniversitesi öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik inançlarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve romantik ilişki yaşama durumu değişkenlerine göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Mesquita B (2001) *Emotions in collectivist and individualist contexts*. J Pers Soc Psychol 80(1): 68-74.

Mocan-Aydin G (2000) *Western models of counseling and psychotherapy within turkey crossing cultural boundaries*. Couns Psychol 28(2): 281-298.

Neighbors BD, Forehand R, Bau JJ (1997) *Interparental conflict and relations with parents as predictors of young adult functioning*. Dev Psychopathol 9(1): 169-187.

O'Donnell EH, Moreau M, Cardemil EV ve arkadaşları (2010) *Interparental conflict, parenting, and childhood depression in a diverse urban population: The role of general cognitive style*. J Youth Adolesc 39(1): 12-22.

Özyavru NC (2008) *İlköğretim ve lise öğrencilerinin ağabey veya ablalarıyla ilişkide algıladıkları kabul-reddin anne-baba kabul reddi, psikolojik uyum, aile içi çatışma ve eş kabul-reddi ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Rhoades, GK, Stanley SM, Markman SM ve arkadaşları (2012) *Parents' marital status, conflict and role modeling: links with adult romantic relationship quality*. J Divorce Remarriage 53: (5) 348-367.

Romans JS, DeBord J (1995) *Development of the relationship beliefs questionnaire*. Psychol Rep 76: (3c) 1248-1250.
Ross J (2013) *Looking back: young adult women reflect on perceptions of their mothers' experiences with domestic violence*. Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Sarı T (2008) *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançları, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*, Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Shrout PE, Bolger N (2002) *Mediation in experimental and nonexperimental studies: new procedures and recommendations*. Psychol Method 7(4): 422- 445.

Simon VA, Furman W (2010) *Interparental conflict and adolescents' romantic relationship conflict*. J Res Adolesc 20(1): 188-209.

Sinclair SL, Nelson ES (1998) *The impact of parental divorce on college students' intimate relationships and relationship beliefs*. J Divorce Remarriage 29(1-2): 103-129.

ALTINOK VE HAMAMCI

Sunday S, Kline M, Labruna V ve arkadaşları (2011) *The role of adolescent physical abuse in adult intimate partner violence*. *J Interpers Violence* 26(18): 3773-3789.

Sümer NA, Gündoğdu-Aktürk E, Helvacı E (2010) *Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış*. *TPY* 13(25): 42-61.

Şirvanlı-Ozen D (2004) *Effects of marital conflict on adolescent children: a study in turkish*. *J Divorce Remarriage* 41(1/2): 137-157.

Triandis HC (2001) *Individualism-collectivism and personality*. *J Pers* 69(6): 907-924.

Turner LA, Langhinrichsen-Rohling J (2011) *Attachment, relationship beliefs, and partner-specific assertiveness and*

psychological aggression among college students. *Partner Abuse* 2(4): 387-403.

Yılmaz V, Çelik EH (2009) *LİSREL ile yapısal eşitlik modellemesi-1: temel kavramlar, uygulamalar, programlama*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Young L, Ehrenberg MF (2007) *Siblings, parenting, conflict, and divorce: Do young adults’ perceptions of past family experiences predict their present adjustment?* *J Divorce Remarriage* 47(3-4): 67-85.

Yu T (2007) *The interplay of parental marital conflict and divorce in young adult children’s relationships with parents and romantic partners*. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Auburn. Alabama.